

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS IZAICINĀJUMI

2018. gada aprīlis

Ekonomikas ministrija

KONKURĒTSPĒJA

Konkurētspēja ir spēja radīt un vairot valsts bagātību un iedzīvotāju labklājību.

Konkurētspēja ir uzņēmēju spēja:

- mobilizēt un efektīvi izmantot produktīvos resursus, kas vajadzīgi, lai veiksmīgi piedāvātu savas preces un pakalpojumus pasaules ekonomiskajā vidē
- radīt vērtīgas darbavietas
- pārvaldīt un pielāgoties pārmaiņām, balstoties uz inovācijām

Konkurētspēja nav absolūta - tā ir un vienmēr būs relatīva, t.i. atkarīga ne tikai no tā vai esam īstenojuši strukturālās reformas dažādu jomu uzlabošanā, bet arī no tā vai esam to darījuši spēcīgāk nekā citi.

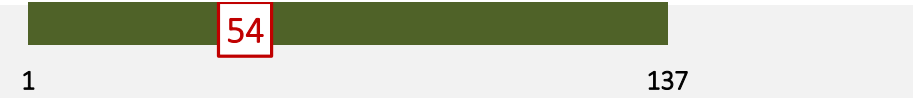
Tāpēc konkurētspējas novērtēšanai ir lietderīgi izmantot starptautisko reitingu rezultātus.

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJA UN TĀS VĒRTĒJUMS STARPTAUTISKOS REITINGOS

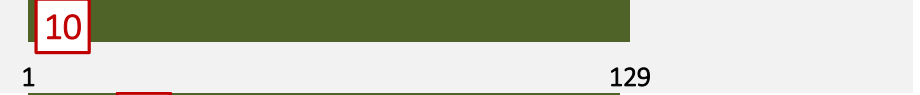
GLOBĀLĀS KONKURĒTSPĒJAS INDEKSS *Global Competitiveness Index 2017-2018*

TAUTAS ATTĪSTĪBAS INDEKSS *Human Development Index 2016*

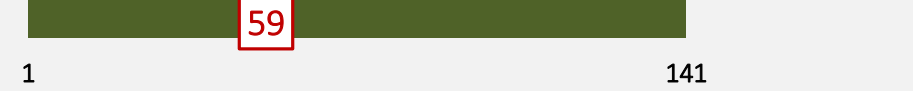
BERTELSMANA TRANSFORMĀCIJAS INDEKSS *The Bertelsmann's Transformation Index 2016*

GLOBĀLAIS INOVĀCIJAS INDEKSS *Global Innovation Index 2017*

KONKURĒTSPĒJĪGAS RŪPnieciskās darbības indekss *Competitive Industrial Performance Index 2016*

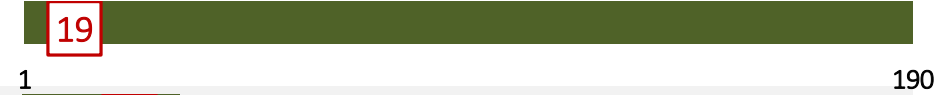
E-PĀRVALDES INDEKSS *E-Government Index 2016*

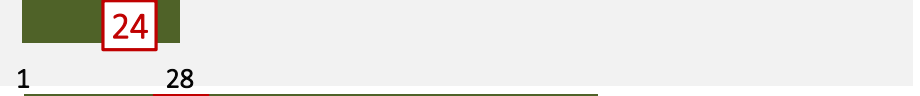
PASAULES IKT ATTĪSTĪBAS INDEKSS *Global ICT Development Index 2017*

DOING BUSINESS INDEKSS *Doing Business Index 2018*

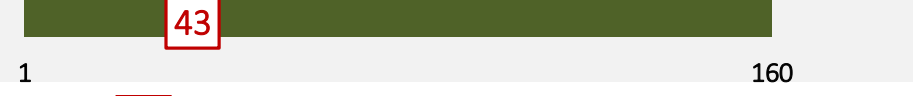
EIROPAS INOVĀCIJAS REZULTĀTU PĀRSKATĀ *European Innovation Scoreboard 2017*

PASAULES TIRDZNIECĪBAS VEICINĀŠANAS INDEKSS *Global Enabling Trade Index 2016*

LOGISTIKAS VEIKTSPĒJAS INDEKSS *Logistics Performance Index 2016*

ELEKTRONISKO SAKARU TĪKLU GATAVĪBAS INDEKSS *Networked Readiness Index 2016*

Ekonomikas ministrija

DAŽĀDU INDEKSU SAVSTARPĒJĀS SAKARĪBAS

Globālās konkurētspējas indekss (GCI)

2. Infrastruktūra

3. Makroekonomiskā vide

4. Veselības stāvoklis un
pamatizglītība

7. Darba tirgus efektivitāte

10. Tirgus lielums

1. Institucionālais ietvars

6. Produktu tirgus
efektivitāte

5. Augstākā izglītība un
apmācība

9. Tehnoloģiskā
sagatavotība

7. Darba tirgus efektivitāte

8. Finanšu tirgus attīstības
līmenis

11. Uzņēmējdarbības
attīstības līmenis

12. Inovācijas

Doing Business (DB)

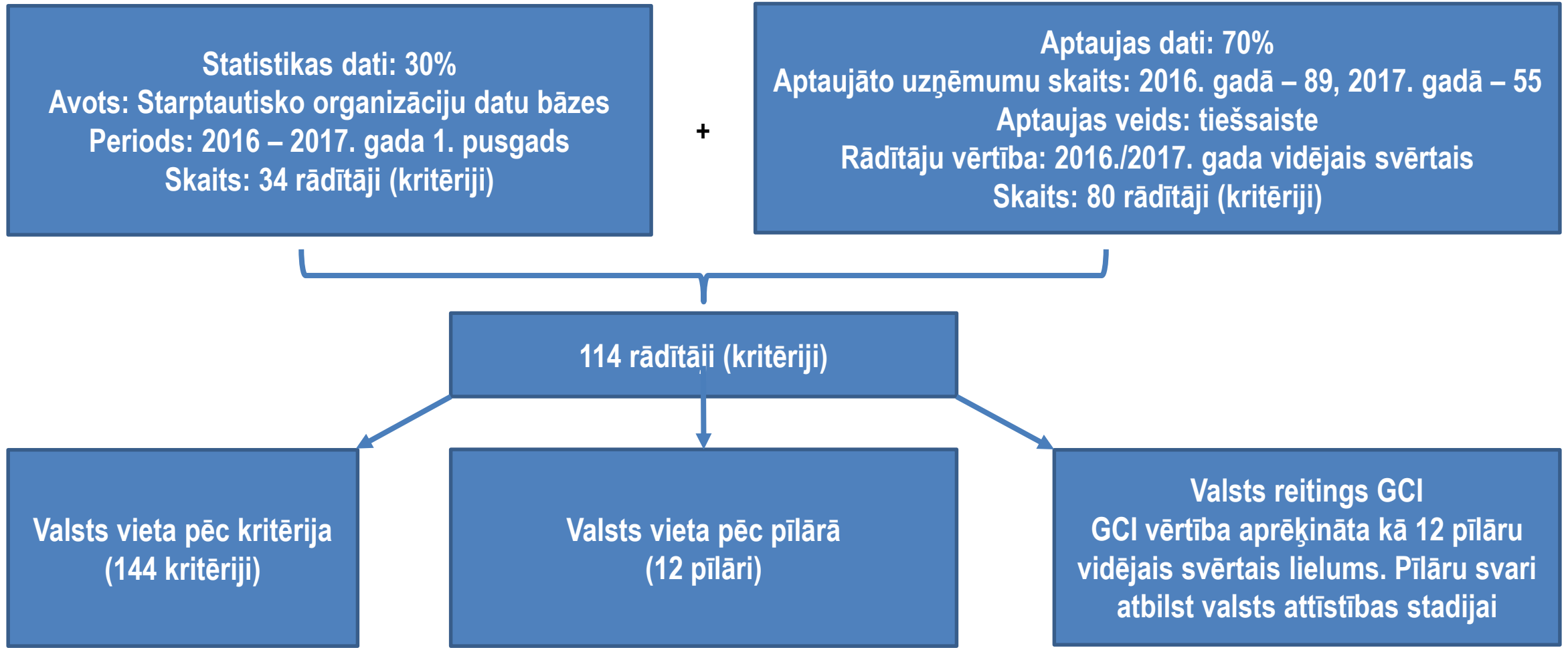
6 rādītāji – devums GCI vērtējumā ~3,5%

Eiropas inovācijas rezultātu pārskats (EIS)

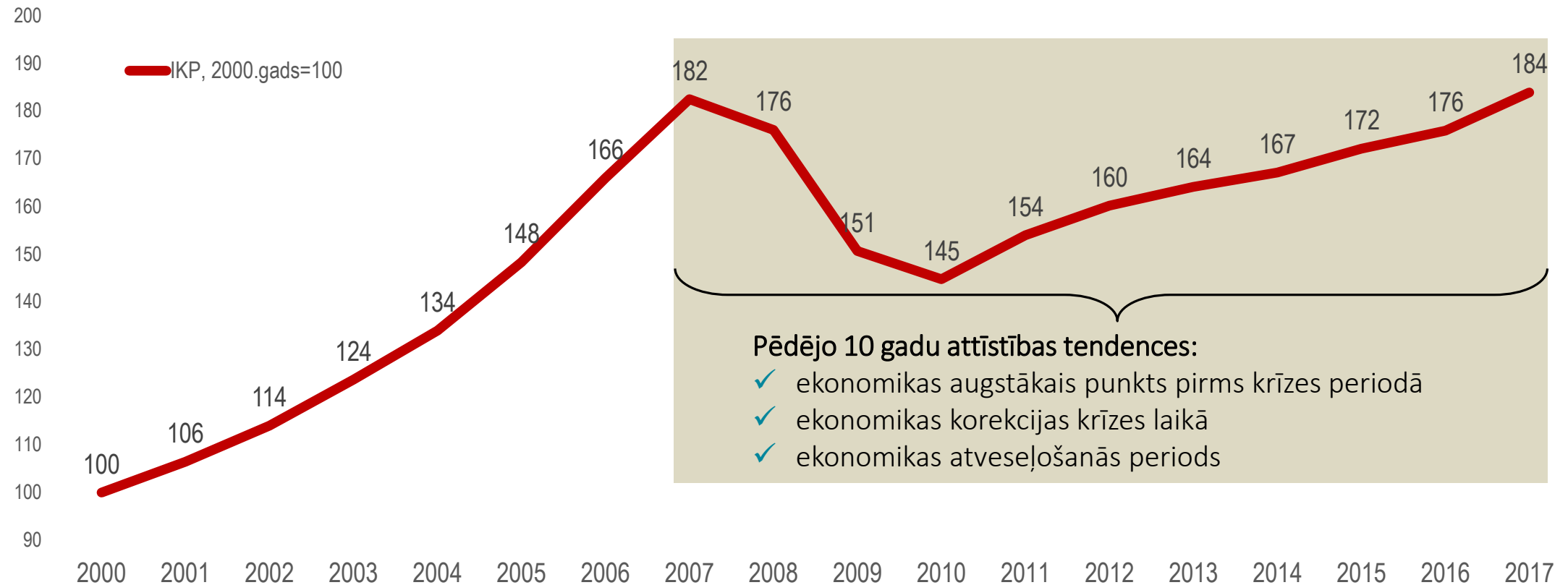
Ekonomikas ministrija

KĀ RĒĶINA GCI?

GLOBĀLĀ KONKURĒTSPĒJAS INDEKSA ANALĪZĒ APLŪKOTAIS PERIODS

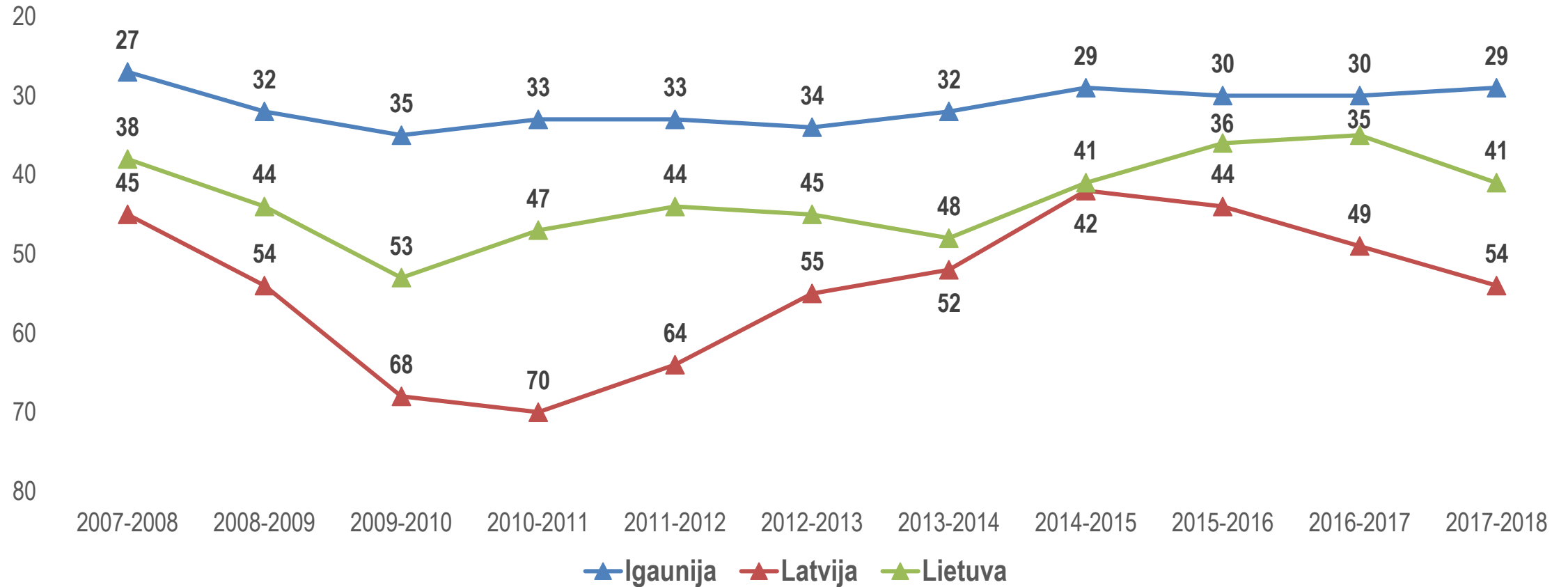

Ekonomikas ministrija

BALTIJAS VALSTU GCI POZĪCIJU IZMAIŅAS (2007 – 2017)

Vieta

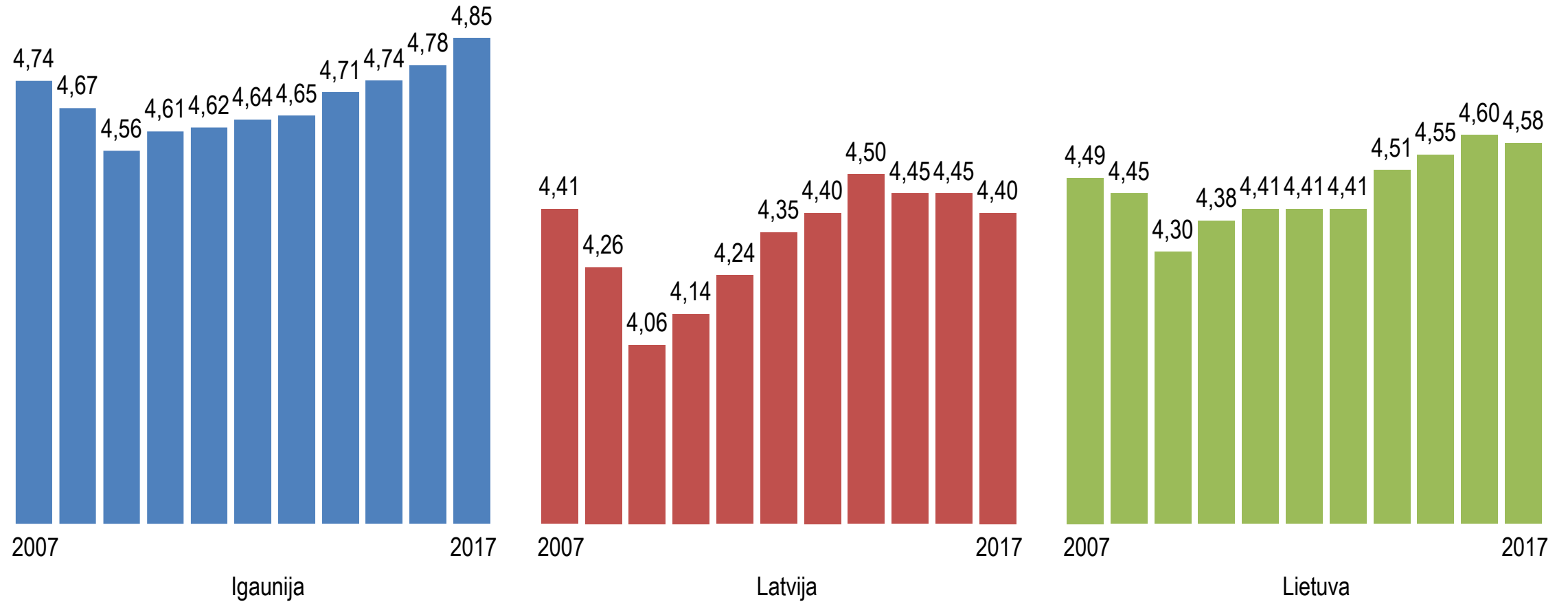

Avots: World Economic Forum

Ekonomikas ministrija

BALTIJAS VALSTU GCI VĒRTĪBU IZMAIŅAS (2007 – 2017)

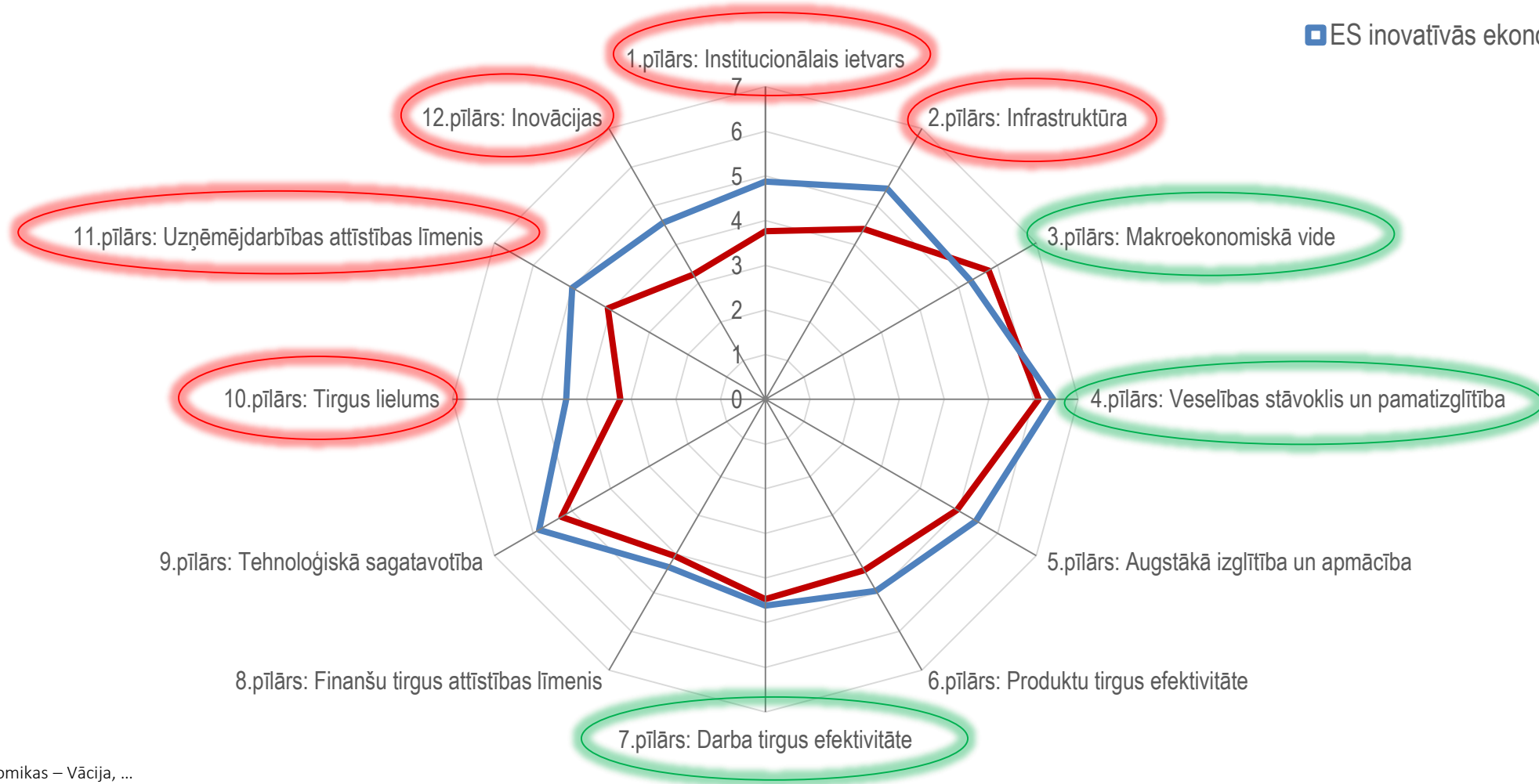

Ekonomikas ministrija

GLOBALĀS KONKURĒTSPĒJAS INDEKSS (GCI) (2017-2018) (LATVIJA UN ES INOVATĪVĀS EKONOMIKAS)

■ Latvija

■ ES inovatīvās ekonomikas

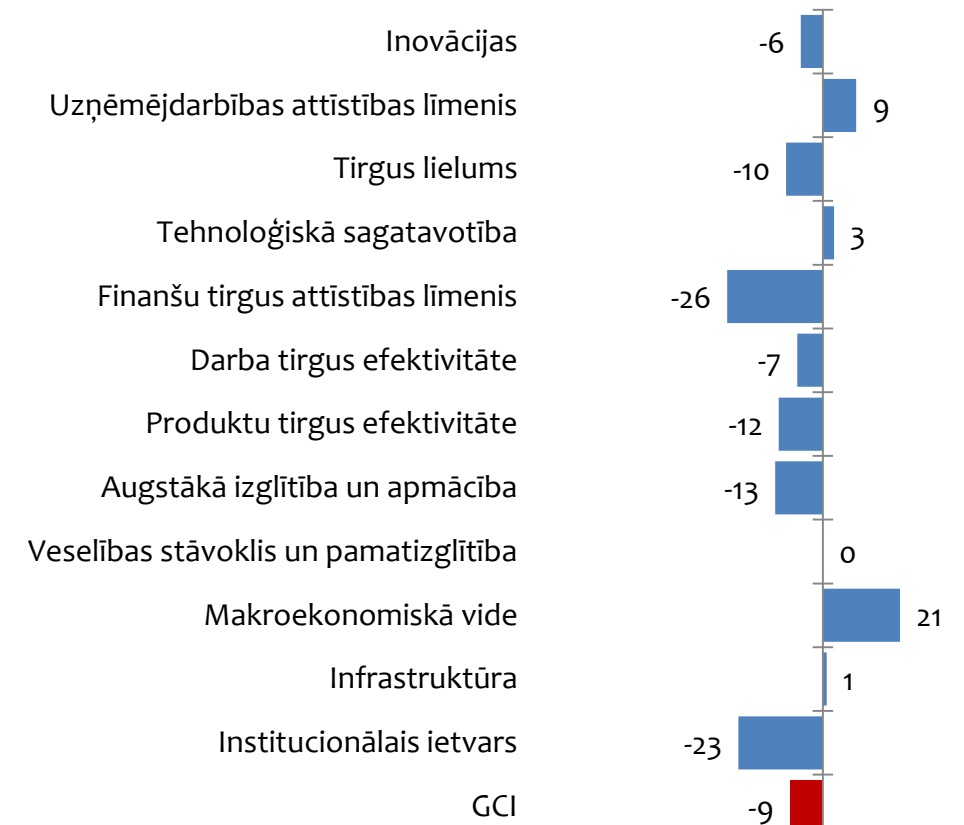
Ekonomikas ministrija

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS VĒRTĒJUMS (VIETA REITINGĀ, IZMAIŅAS REITINGĀ)

	2007-2008	2014-2015	2017-2018
GCI	45	42	54
A Pamatprasību rādītāji	47	34	43
Institucionālais ietvars	59	51	82
Infrastruktūra	56	47	55
Makroekonomiskā vide	44	32	23
Veselības stāvoklis un pamatzglītība	45	31	45
B Efektivitātes pastiprinātāji	42	36	49
Augstākā izglītība un apmācība	29	31	42
Produktu tirgus efektivitāte	47	36	59
Darba tirgus efektivitāte	36	17	43
Finanšu tirgus attīstības līmenis	38	33	64
Tehnoloģiskā sagatavotība	40	32	37
Tirgus lielums	82	95	92
C Inovācijas un izsmalcinātības faktori	72	61	68
Uzņēmējdarbības attīstības līmenis	71	61	62
Inovācijas	77	70	83

 Latvijas konkurētspējas priekšrocības

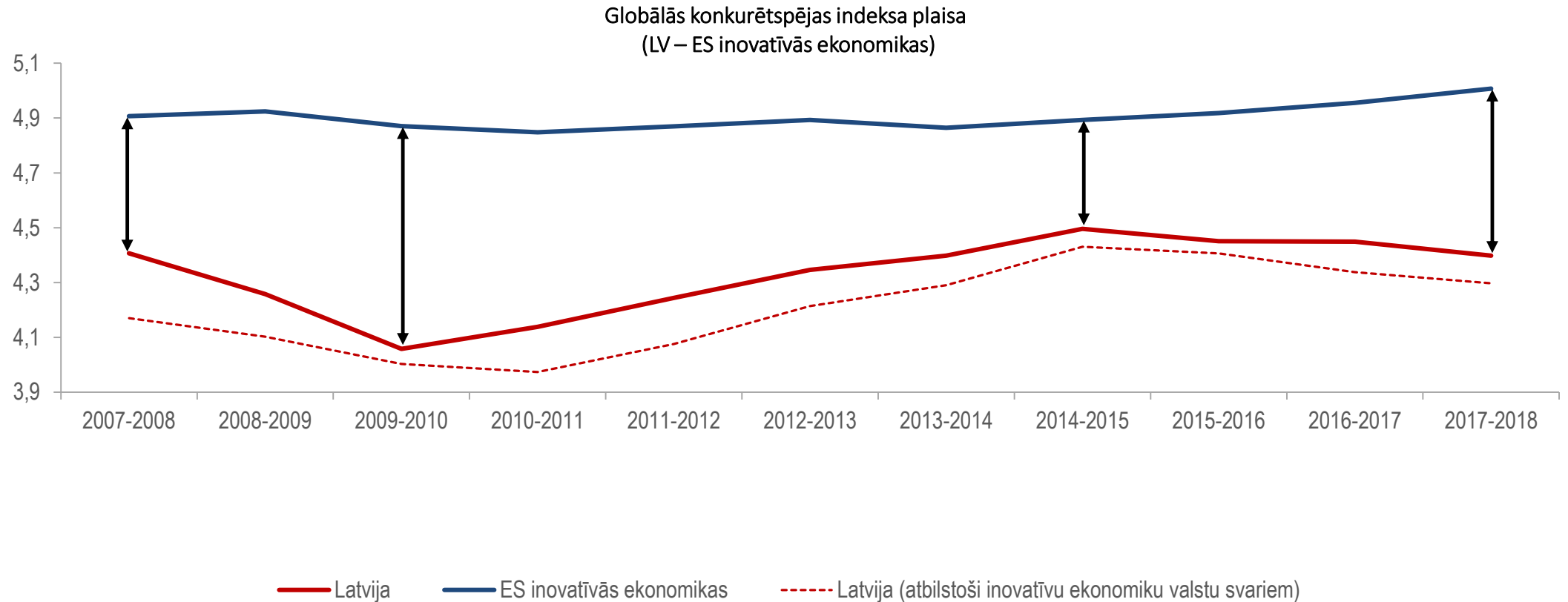
Latvijas pozīcijas izmaiņas GCI reitingā 2017/2007

Ekonomikas ministrija

KONKURĒTSPĒJAS INDEKSA VĒRTĒJUMA IZMAIŅAS 10 GADOS (LATVIJA CEĻĀ UZ INOVATĪVO EKONOMIKU)

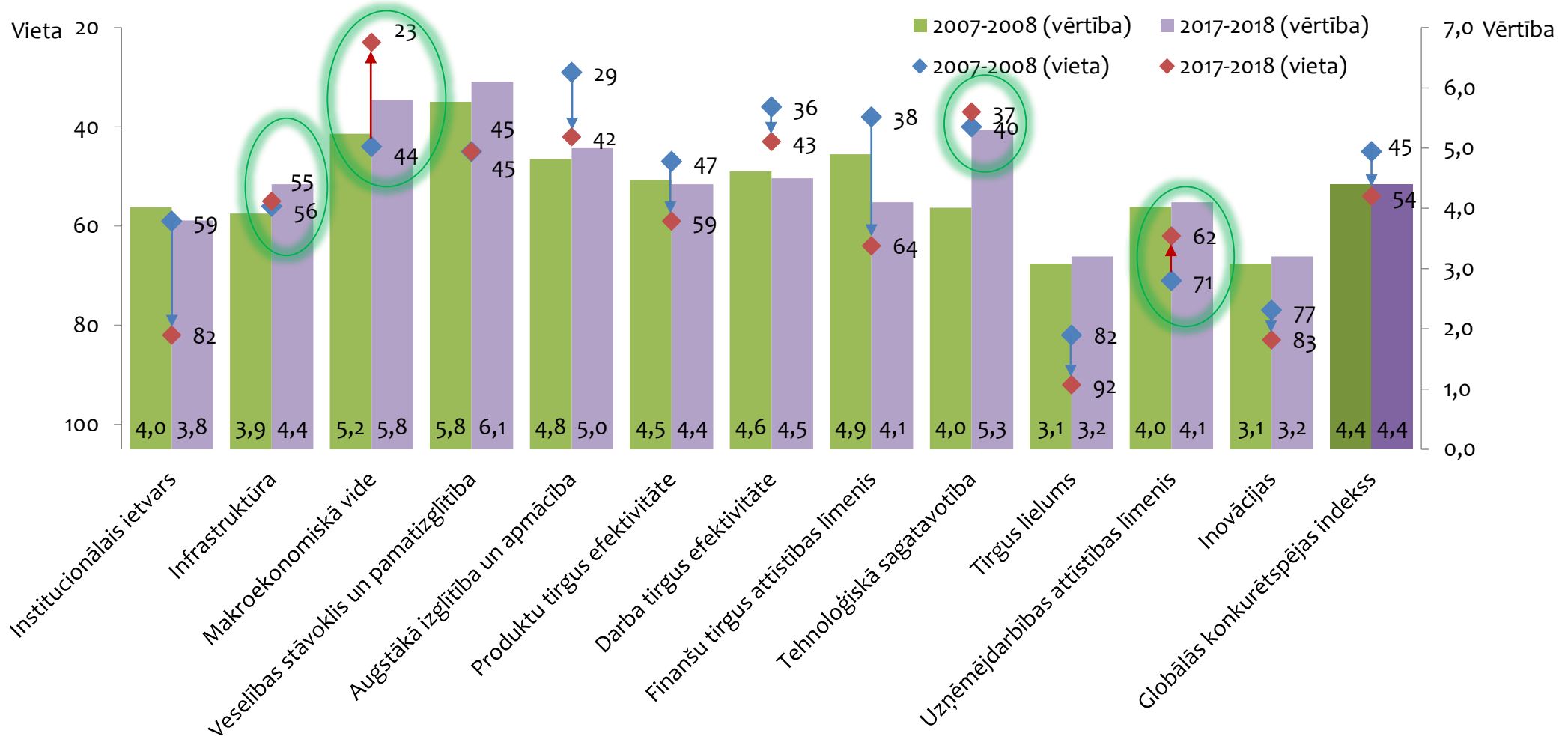
Latvijas GCI vērtējums 2017-2018

- atbilstoši savas grupas svāriem – 4,398 (54. vieta)
- atbilstoši inovāciju ekonomikas valstu svāriem – 4,297 (65. vieta)

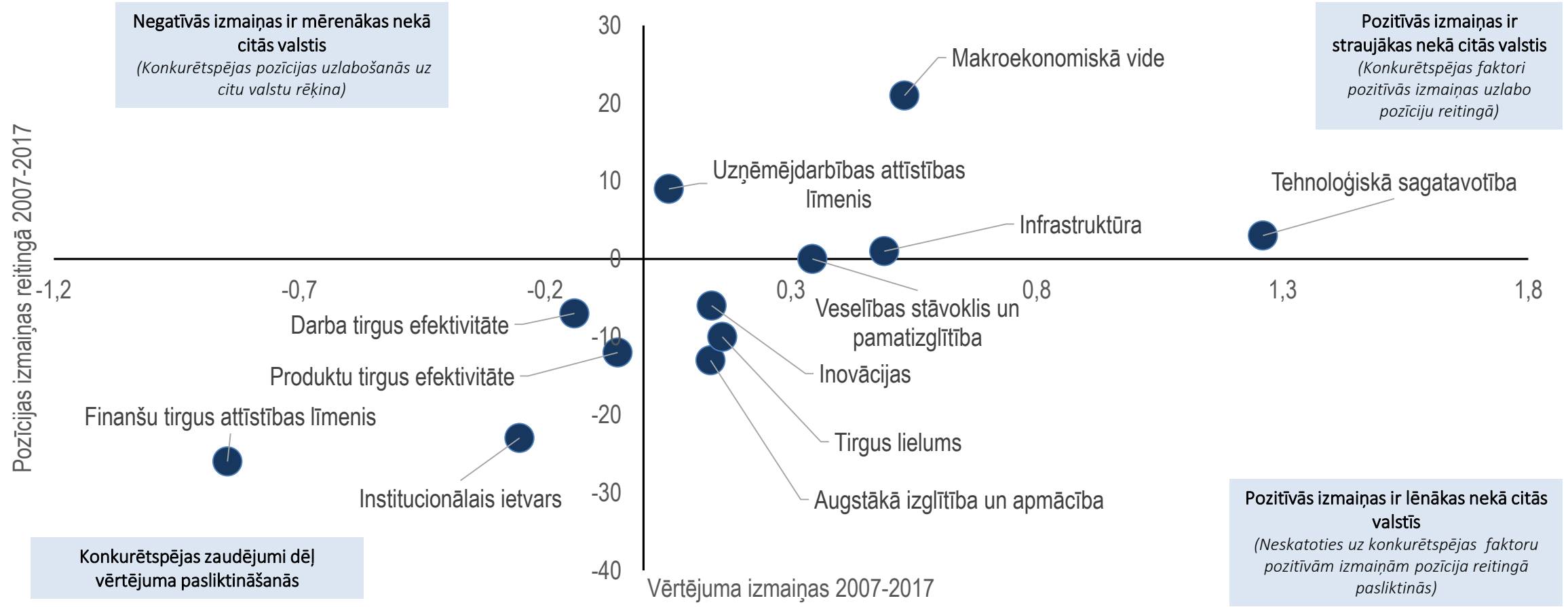
Ekonomikas ministrija

GLOBĀLĀS KONKURĒTSPĒJAS INDEKSA VĒRTĒJUMA IZMAIŅAS (2017.gads salīdzinājumā ar 2007.gadu)

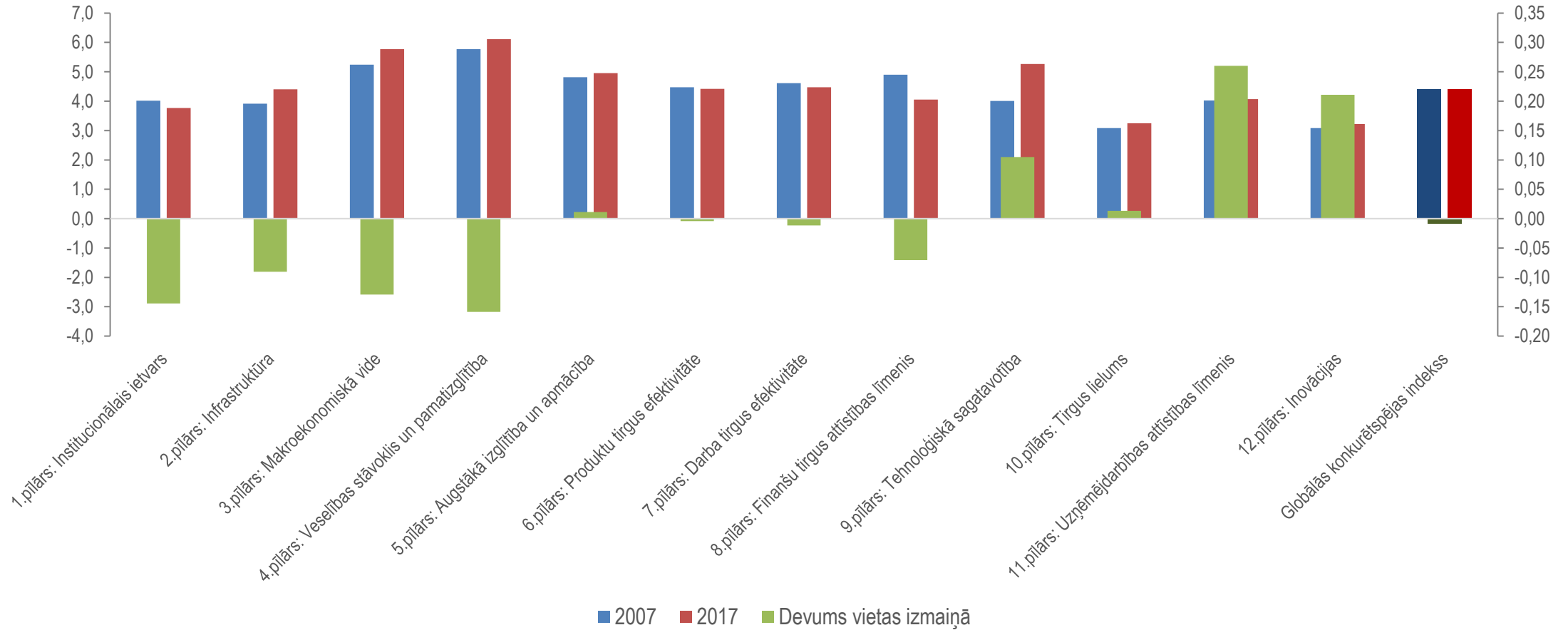
KONKURĒTSPĒJAS FAKTORU (PĪLĀRU) VĒRTĒJUMU IZMAIŅU IETEKME UZ POZĪCIJU GCI REITINGĀ (2007- 2017)

Ekonomikas ministrija

GLOBALĀS KONKURĒTSPĒJAS INDEKSA PĪLĀRU DEVUMS LATVIJAS VIETAS IZMAIŅĀS (2017.gads salīdzinājumā ar 2007.gadu)

Ekonomikas ministrija

GCI METODOLOĢIJAS IZMAIŅAS 2018-2019

GCI (2017-2018)

Pamatprasības

- 1.pīlārs: Institucionālais ietvars
- 2.pīlārs: Infrastruktūra
- 3.pīlārs: Makroekonomiskā vide
- 4.pīlārs: Veselības stāvoklis un pamatzglītība

Efektivitātes pastiprinātāji

- 5.pīlārs: Augstākā izglītība un apmācība
- 6.pīlārs: Produktu tirgus efektivitāte
- 7.pīlārs: Darba tirgus efektivitāte
- 8.pīlārs: Finanšu tirgus attīstības līmenis
- 9.pīlārs: Tehnoloģiskā sagatavotība
- 10.pīlārs: Tirgus lielums

Inovācijas un izsmalcinātības līmenis

- 11.pīlārs: Uzņēmējdarbības attīstības līmenis
- 12.pīlārs: Inovācijas

GCI 4.0. (2018-2019)

Labvēlīgie nosacījumi

- 1.pīlārs: Institucionālais ietvars (1)
- 2.pīlārs: Infrastruktūra (2)
- 3.pīlārs: Tehnoloģiskā sagatavotība (9)
- 4.pīlārs: Makroekonomiskā vide (3)

Cilvēkkapitāls

- 5.pīlārs: Veselība (4)
- 6.pīlārs: Izglītība un prasmes (5)

Tirgi

- 7.pīlārs: Produktu tirgus efektivitāte (6)
- 8.pīlārs: Darba tirgus efektivitāte (7)
- 9.pīlārs: Finanšu tirgus attīstības līmenis (8)
- 10.pīlārs: Tirgus lielums (10)

Inovāciju ekosistēma

- 11.pīlārs: Uzņēmējdarbības attīstības līmenis (11)
- 12.pīlārs: Inovāciju aktivitāte (12)

Ekonomikas ministrija

GCI METODOLOĢIJAS IZMAIŅAS 2018-2019

GCI (2017-2018)

Faktori	1. stadija: Faktoru ekonomika	Pārejas posma valstis no 1. stadijas uz 2. stadiju	2. stadija: Efektīva ekonomika	Pārejas posma valstis no 2. stadijas uz 3. stadiju			3. stadija: Inovāciju ekonomika	
				Visas	LV	LT	EE	Visas
Pamatprasības	60%	40-60%	40%	20-40%	27,3%	25,3%	20%	20%
Efektivitātes pastiprinātāji	35%	35-50%	50%	50%	50%	50%	50%	50%
Inovācijas un biznesa izsmalcinātība	5%	5-10%	10%	10-30%	23,7%	24,7%	30%	30%
Valstu piemēri	Moldova, Pakistāna, Zimbabve	Ukraina, Nigērija, Kazahstāna	Armēnija, Krievija, Gruzija	Latvija, Lietuva, Polija, Rumānija, Ungārija, Horvātija			Somija, Zviedrija, Vācija, Grieķija, Igaunija	

GCI 4.0. (2018-2019)

Faktori	Īpatsvars
Labvēlīgie nosacījumi	25%
Cilvēkkapitāls	25%
Tirgus efektivitāte	25%
Inovāciju ekosistēma	25%
Valstu piemēri	Visas valstis

Ekonomikas ministrija

GCI METODOLOĢIJAS IZMAIŅAS 2018-2019

GCI (2017-2018)

- ✓ 114 rādītāji (kritēriji)
- ✓ Aptaujas dati sastāda 70% no kopējā rādītāju skaita
- ✓ Katra pīlāra devums kopējā indeksā no 5-15%
- ✓ Konkurētspējas faktoru nozīme (svars) ir atkarīgs no valsts attīstības pakāpes

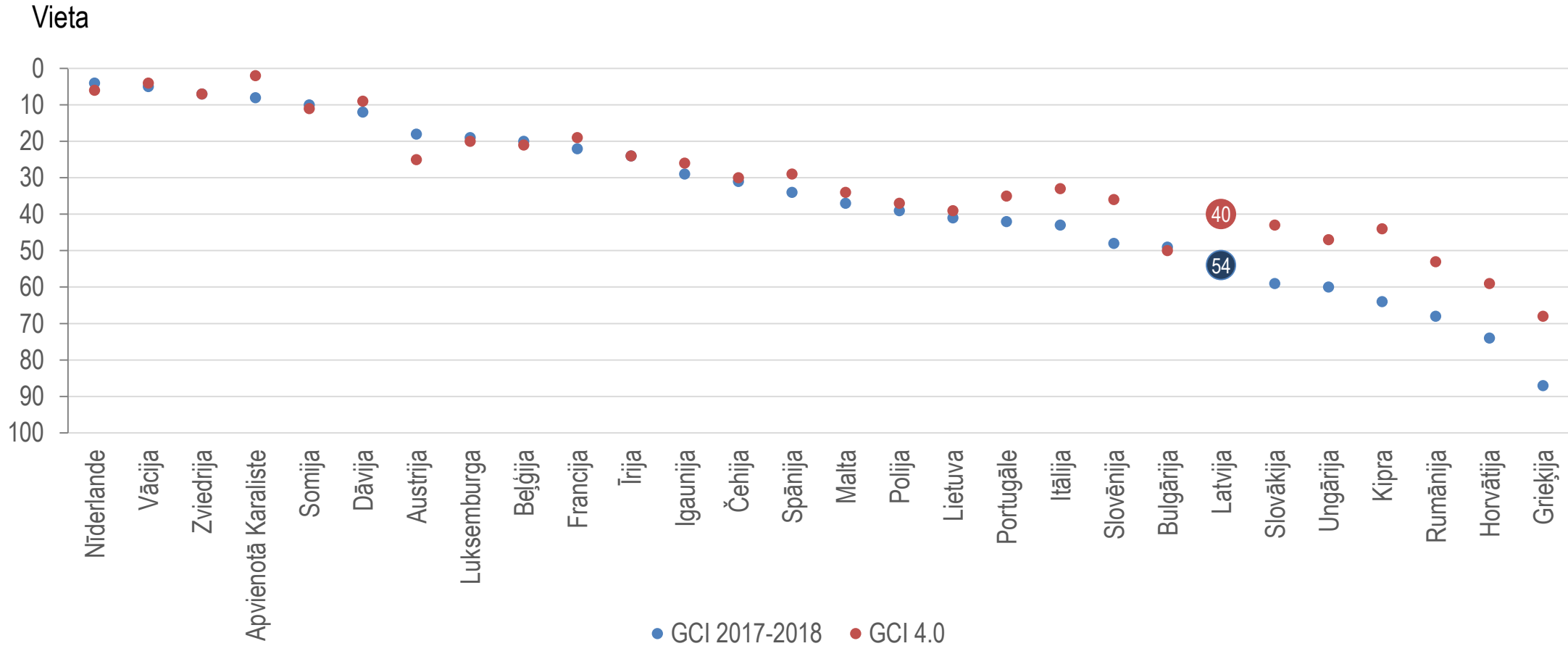
GCI 4.0. (2018-2019)

- ✓ 106 rādītāji (kritēriji), t.sk. 67% jauni rādītāji
- ✓ Aptaujas dati sastāda 30% no kopējā rādītāju skaita
- ✓ Katra pīlāra devums kopējā indeksā ir vienāds (8,33%)
- ✓ Visi konkurētspējas faktori ir vienādi svarīgi visām valstīm neatkarīgi no tās attīstības pakāpes

Ekonomikas ministrija

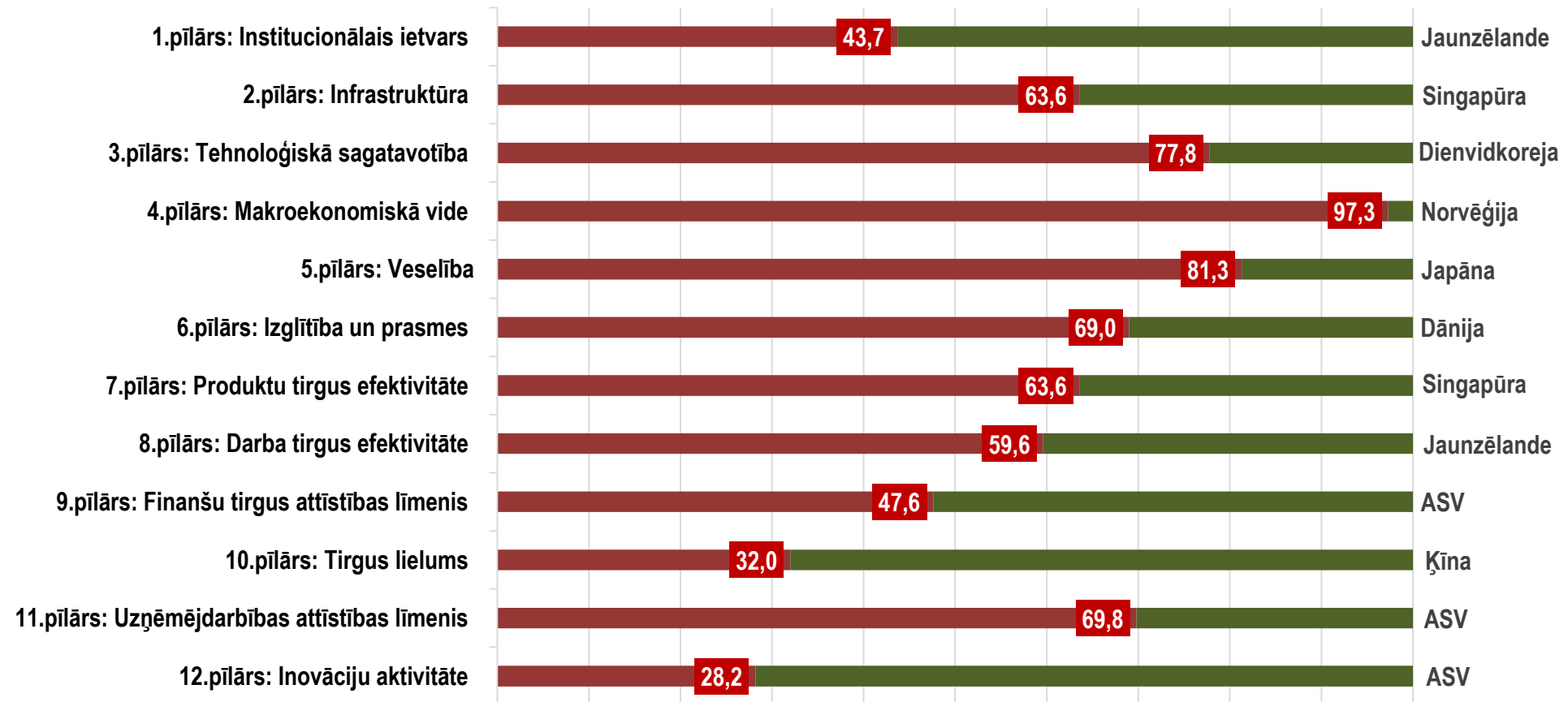
LATVIJAS UN ES VALSTU VIETA GCI REITINGĀ PĒC VECĀS UN PĒC JAUNĀS METODOLOĢIJAS (GCI 4.0 PROVIZORISKI) (137 VALSTIS)

Ekonomikas ministrija

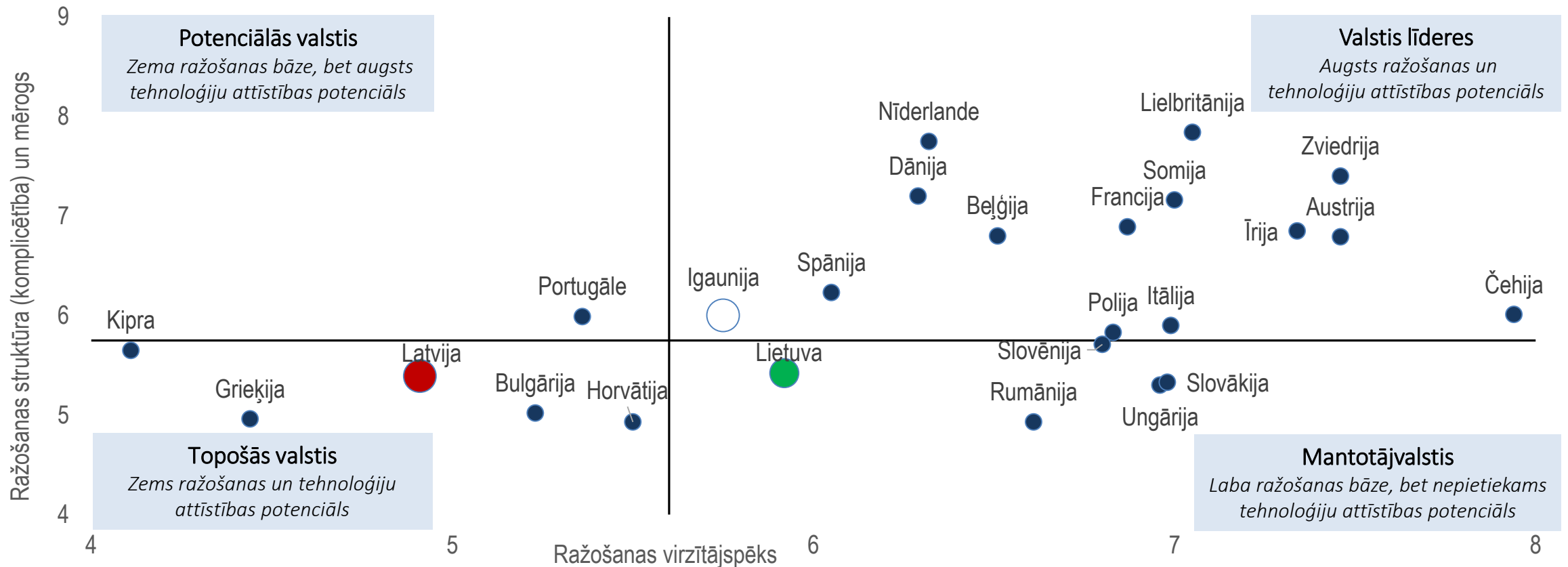
LATVIJAS KONKURĒTSPĒJA GCI 4.0 (ATPALICĪBA NO LĪDERIEM, %)

Ekonomikas ministrija

VAI ESAM GATAVI JAUNAJIEM KONKURĒTSPĒJAS IZAICINĀJUMIEM? PAŠREIZĒJĀ RAŽOŠANAS GATAVĪBAS LĪMEŅA NOVĒRTĒJUMS

Avots: Readiness for the Future of Production Report 2018, World Economic Forum

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS STIPRĀS PUSES

- ❑ **Makroekonomiskā vide** – valsts budžets, valsts parāds, kredītreitings, inflācija. 2017.gada GCI reitingā Latvija ierindota 23.vietā
- ❑ **Tehnoloģiskā gatavība** (37. vieta). Kopš 2007.gada pīlāra vērtējums un devums GCI kopējā vērtējumā ir būtiski palielinājies, jo īpaši tādās komponentēs, kā interneta pieejamība un ātrums un interneta lietotāju proporcija.
- ❑ **Augstākā izglītība un apmācība** (42.vieta). Tomēr jānorāda, ka pēdējos 10 gados jomas novērtējums pasliktinās. Ilgākā laika posmā, virzoties uz zināšanām balstītu ekonomiku, augstākās izglītības jomā ir nepieciešamas ievērojamas reformas, kas uzlabotu augstākās izglītības kvalitāti un palielinātu līdzdalību visās ekonomiskajās aktivitātēs.

Ekonomikas ministrija

LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS VĀJĀS PUSES

NESKATOTIES UZ JAU VEIKTAJĀM REFORMĀM, LATVIJAS KONKURĒTSPĒJAS VĀJĀS PUSES ILGSTOŠI IR **INSTITUCIONĀLĀ VIDE UN INOVĀCIJU SNIEGUMS**. TĀPĒC IZAUGSMEI, KO BALSTA PRODUKTIVITĀTE LATVIJAI BŪS VAJADZĪGAS REFORMAS UN INVESTĪCIJAS VAIRĀKĀS JOMĀS, KUR ĪPAŠI IR JĀATZĪMĒ **INSTITUCIONĀLĀS VIDES PILNVEIDOŠANU UN INOVATĪVĀS KAPACITĀTES STIPRINĀŠANU**.

- ❑ **Inovāciju** jomā Latvija 2017. gada GCI reitingā ir ierindota 83. vieta. Latvijai ir vislielākā atpalicība ne tikai no pasaules un ES inovatīvajām ekonomikām, bet arī no ES vidējā rādītāja.
- ❑ Salīdzinoši zems vērtējums ir pīlāram Biznesa izsmalcinātība (**Business sophistication**), pēc kura Latvija ir ierindota 62.vietā. Latvija konkurētspēja varētu gūt labumu arī no sarežģītākas uzņēmējdarbības prakses, piemēram, mārketinga pilnveidošana, kas ļautu straujāk integrēties globālajās vērtību ķēdēs.
- ❑ Pēc **institucionālās vides** Latvija 2017. gada GCI reitingā ir ierindota 82. vietā. Kā būtiskākas institucionālās vides nepilnības, kas ierobežo konkurētspēju Latvijas uzņēmēji atzīmē neefektīva valdības birokrātija, nodokļu likmes un nodokļu regulējums, korupcija, nestabila politikas veidošanas prakse un pieeja finansējumam.
- ❑ Nepietiekama gatavība jaunajiem konkurētspējas izaicinājumiem. Salīdzinājumā ar citām ES valstīm **vāji attīstīta ražošanas bāze un zems tehnoloģiskais līmenis** (*World Economic Forum vērtējums*).

Ekonomikas ministrija

SECINĀJUMI

LATVIJAS PRODUKTIVITĀTES ZEMAIS LĪMENIS LIECINA PAR SALĪDZINOŠI ZEMO KONKURĒTSPĒJU. KAUT ARĪ LATVIJAS POZĪCIJA GCI REITINGĀ PĒCKRĪZES GADOS UZLABOJĀS, TOMĒR PĒDĒJOS GADOS IR VĒROJAMAS NEGATĪVĀS TENDENCES, KAS PALIELINA PLAISU AR INOVATĪVĀM EKONOMIKĀM. TAS LIECINA, KA LATVIJĀ NEVEIDOJĀS JAUNĀS KONKURĒTSPĒJAS PRIEKŠROCĪBAS, KAS VIRZA EKONOMIKU UZ AUGSTĀKU LĪMENI.

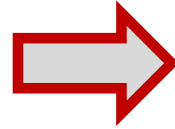
- ❑ Ilgtspējīgai izaugsmei nepieciešamas **STRAUJĀKAS REFORMAS INSTITUCIONĀLĀS VIDES PILNVEIDOŠANĀ**. Zems produktivitātes līmenis ir liecinājums tam, ka ekonomiskā sistēma nenodrošina esošo resursu efektīvu pārdali augstākās pievienotās vērtības produktu ražošanai, kas ir atkarīgs no tā cik kvalitatīvs ir institucionālais ietvars (likumdošana, valsts atbalsts un ekonomiskās un politiskās institūcijas).
- ❑ Latvijas **ZEMĀ INOVĀCIJU KAPACITĀTE NAV LABVĒLĪGA NĀKOTNES IZAUGSMEI**. To ierobežo zinātnieku un inženieru trūkums, kā arī neefektīvi rezultāti saistībā ar zinātniskiem pētījumiem, kas nav atzīti starptautiski. Tajā pašā laikā konkurētspēja varētu gūt labumu no sarežģītākas uzņēmējdarbības prakses (*Business sophistication*), piemēram, mārketinga pilnveidošana, kas ļautu straujāk integrēties globālajās vērtību ķēdēs
- ❑ Ilgākā laika posmā, virzoties uz zināšanām balstītu ekonomiku būtiska loma ir **IZGLĪTĪBAS KVALITĀTEI VISOS IZGLĪTĪBAS POSMOS, IZGLĪTĪBAS PIEDĀVĀJUMA PIELĀGOŠANA NĀKOTNES DARBA TIRGUS VAJADZĪBĀM**
- ❑ **VĀJI ATTĪSTĪTA RAŽOŠANAS BĀZE UN ZEMS TEHNOLOĢISKAIS LĪMENIS** būtiski ierobežo ekonomikas gatavību jaunajiem konkurētspējas izaicinājumiem. Ir jārada jaunas savstarpējas sadarbība pieejas, lai izveidotu patiesi inovatīvu un ilgtspējīgu ražošanas ekosistēmu, kas dod labumu visiem.

RISINĀJUMI

Jauns pasākumu plāns vs iesākto reformu ātrāka īstenošana

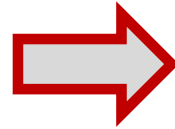
❑ INSTITUCIONĀLĀS VIDES
PILNVEIDOŠANA

Ikgadējais Uzņēmējdarbības vides
uzlabošanas pasākumu plāns 2019

Uzņēmējdarbības vides uzlabošanas
pasākumu plāna vadības grupa

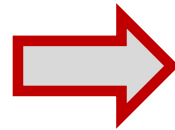
❑ INOVĀCIJU EKOSISTĒMA UN
INOVĀCIJU KAPACITĀTES
PAAUGSTINĀŠANA

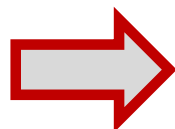
NAP; RIS3 stratēģija; NRP ES2020 stratēģijas
īstenošanai; ZTAIP 2020, NIP 2020, NIS (MK
Rīcības plāna tautsaimniecības attīstības 3. prioritārā
virziena īstenošanas programma)

Identificēto pasākumu īstenošana!

❑ REFORMAS IZGLĪTĪBĀ

❑ RAŽOŠANAS BĀZES UN
TEHNOLOĢISKĀ LĪMEŅA
CELŠANA

EM UN RŪPNIECĪBAS NOZARU PĀRSTĀVJU
MEMORANDS PAR LATVIJAS RŪPNIECĪBAS
ATTĪSTĪBU

Mērķis – straujāka apstrādes
rūpniecības izaugsme. Jomas –
cilvēkkapitāls, tehnoloģiskā attīstība,
energoresursu cenas

Ekonomikas ministrija

Paldies!

Ekonomikas ministrija

Adrese: Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519

Tālrunis: +371 6 7013 100

Fakss: +371 6 7280 882

E-pasts: pasts@em.gov.lv

Mājaslapa: www.em.gov.lv

Twitter: @EM_gov_lv, @siltinam

Youtube: <http://www.youtube.com/ekonomikasministrija>

Facebook: <http://www.facebook.com/atbalstsuznemejiem>